

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN “TÜRKÇE DERSİ” KAVRAMINA İLİŞKİN ALGILARININ METAFORLAR ARACILIĞIYLA BELİRLENMESİ*

Aliye İlkay YEMENİCİ**

Makale Bilgisi

Geliş Tarihi 06.05.2021
Kabul Tarihi 18.05.2021
Yayın Tarihi 15.06.2021

* Bu çalışma 7-9 Kasım 2018 tarihlerinde Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesinde düzenlenmiş olan “I. Karaman Uluslararası Dil ve Edebiyat Kongresi”nde sunulmuş olan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

DOI: 10.48147/dada.25

Yazar Bilgisi

**Arş. Gör. Dr.

<https://orcid.org/0000-0003-2460-5998>

aliye_ilkay@hotmail.com

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği,
Afyonkarahisar / TÜRKİYE

Anahtar Kelimeler

Türkçe dersi, ortaokul öğrencisi, kavram, metafor, algı.

Atıf Bilgisi

Yemenici, Aliye İlkay (2021). “Ortaokul Öğrencilerinin ‘Türkçe Dersi’ Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla Belirlenmesi”. *Uluslararası Disiplinler Arası Dil Araştırmaları (DADA) Dergisi*, Sayı: 2021/2, Haziran, s. 147-160.

ÖZ

Metafor, bir şeyi açıklarken ya da tanımlarken başka bir şeyin özelliklerine benzeterek açıklama, anlatma yoludur. Metafor, son zamanlarda sosyal bilimler alanında kullanımına sıklıkla başvuru nitel veri toplama tekniklerinden biridir. Bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin “Türkçe dersi” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforları toplamak ve toplanan metaforları inceleyerek sınıflandırmak böylece ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik algılama biçimlerini ortaya koymaktır. Bu amaç çerçevesinde araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır: 1- Ortaokul öğrencilerinin “Türkçe dersi” kavramına yönelik üretmiş oldukları metaforlar nelerdir? 2- Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategorilerde toplanabilir? Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmada elde edilen verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Afyonkarahisar il merkezinde bulunan bir ortaokulda öğrenim görmekte olan 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada veriler, 1 açık uçlu sorunun yer aldığı formla elde edilmiştir. Veriler, “Türkçe dersi gibidir, çünkü” ifadesinin tamamlanmasıyla toplanmıştır. Toplanan verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Üretilen metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması sürecinde şu aşamalar takip edilmiştir: 1- Adlandırma aşaması, 2- Tasnif etme (eleme ve arıtma aşaması), 3- Kategori geliştirme aşaması, 4- Geçerliği ve güvenilirliği sağlama aşaması 5- Nicel veri için verilerin bilgisayara aktarılması aşaması.

**DETERMINING THE PERCEPTIONS OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS ABOUT
THE “TURKISH LESSON” CONCEPT THROUGH METAPHORS***

Aliye İlkay YEMENİCİ**

Article info

Submitted 06.05.2021
Accepted 18.05.2021
Published 15.06.2021

DOI: 10.48147/dada.25

Authors info

** Dr., Research Assistant

<https://orcid.org/0000-0003-2460-5998>aliye_ilkay@hotmail.com

Afyon Kocatepe University, Faculty of
Education, Teacher Training In Turkish,
Afyonkarahisar / TURKEY

Keywords**ABSTRACT**

Metaphor is a figure of speech explaining something by likening it to another. Metaphor is one of the qualitative data collection techniques that has been used frequently in social sciences recently. The aim of this study is to collect the metaphors formed by secondary school students regarding the concept of “Turkish lesson” and to examine and classify the collected metaphors, thus, to reveal the perception styles of secondary school students towards Turkish lessons. For this purpose, the following questions were sought in the study: 1- What are the metaphors that secondary school students have produced for the concept of “Turkish lesson”? 2- In which conceptual categories can these metaphors be compiled in terms of their common features? The research was conducted using phenomenology design, which is one of the qualitative research methods. Qualitative research methods were used in the collection, analysis and interpretation of the data obtained in the study. The study group of the research consists of 5th, 6th, 7th and 8th grade students studying in secondary school in the center of Afyonkarahisar province in the 2018-2019 academic year. The data in the study were obtained with a form containing 1 open-ended question. The data were collected with the completion of the statement “Turkish lesson is like because”. Content analysis technique was used in the analysis of the collected data. The following phases were pursued in the process of analyzing and interpreting the produced metaphors: 1- Naming phase, 2- Classification (elimination and refinement phase), 3- Category development phase, 4- Ensuring validity and reliability phase, 5- Transferring data to computer for quantitative data.

Turkish lesson, secondary school students, concept, metaphor, perception.

Cite this article as

Yemenici, Aliye İlkay (2021). “Determining The Perceptions of Secondary School Students About The “Turkish Lesson” Concept Through Metaphors”. *International Journal of Interdisciplinary Language [JILS] Studies*, Number: 2021/2, June, p. 147-160.

1. GİRİŞ

Kişilerin bir kavram, bir nesne, bir konu hakkında sahip oldukları algıları ortaya çıkarabilmenin yollarından birisi de metaforlardır. Simgesel bir anlatımı ifade eden metafor, en basit haliyle bir şeyi başka bir şeye benzeterek anlatma yolu olarak tanımlanabilir. Türkçe Sözlük'te metafor kelimesinin anlamı istiare olarak verilmiştir (TDK, 2005:1380). İstiare kelimesinin anlamı Türkçe Sözlük'te verilirken ikinci madde başında, "Bir şeyi anlatmak için ona benzetilen başka bir şeyin adını eğreti olarak kullanma, eğretileme" şeklinde açıklanmıştır (TDK, 2005:988). Güncel Türkçe Sözlük'te ise metafor kelimesinin anlamına karşılık mecaz kelimesi verilmiştir. Mecazın kelime anlamı "Bir ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz." şeklinde verilmiştir.

Kavram olarak ele alındığında, eski Yunancadaki méta (üzerine) ve phrein (taşımak, aktarmak, nakletmek) kelimelerinin bir araya gelmesiyle oluşmuş métaphore, bir "şey" in sahip olduğu birtakım özelliklerinin başka bir "şey" e aktarıldığı zihinsel/dilbilimsel süreçleri ifade eder (Cebeci, 2013). Metafor üzerinde geniş çaplı araştırmalar yapan ve çağdaş metafor teorisini ortaya koyan Lakoff ve Johnson (2010)'a göre metaforun özü, bir şeyi anlarken ve tecrübe ederken başka bir şeyin özelliklerini temel alarak anlamak ve tecrübe etmektir.

İnsanlar metaforlar yoluyla daha önceden vakıf oldukları, tanıdıkları bir durum ya da nesneyi kullanarak daha iyi tarif etme daha iyi anlatma yoluna giderler. Böylece tarif etmeye, anlatmaya çalıştıkları durum ya da kavrama yönelik zihinsel imgeleri ve algıları ile ilgili ipuçları verirler (Gömleksiz ve Kan, 2012).

Forceville (2002)'ye göre, bir şeyi metafor olarak adlandırabilmek için o şeyin içerisinde birtakım soruların cevaplarını barındırması gerekir. Bu sorular şunlardır: Metaforun konusu nedir? Metaforun kaynağı nedir? Metaforun konusundan kaynağına aktarılan özellikler nelerdir? Bu durumu Saban (2004), benzeyen, benzetilen ve benzetilene ait özellikler olarak ifade eder. Örneğin Türkçe dersi hayat gibidir cümlesi ele alındığında, Türkçe dersi metaforun konusu yani benzeyen, hayat, metaforun kaynağı yani benzetilendir. Ortaokul öğrencisi kaynaktan konuya şu düşünceleri aktarmak istiyor olabilir: Türkçe dersinin içeriğinde hayatın her alanını kapsayan bilgi ve beceriler yer alır bu yönüyle Türkçe dersi hayatın her alanına yöneliktir ya da Türkçe dersi hayat kadar önemlidir. Bir kavramın kolaylıkla anlaşılması, anlatılması ve açıklanmasında yararlı olduğu ifade edilen metaforlardan bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersi algılarını ortaya çıkarmak için yararlanılmıştır.

Kişinin kendisini, dünyayı algılaması ve anlamlandırması dil sayesinde gerçekleşmektedir. İnsanoğlunun kendisini, yaşamı, çevresinde vuku bulan olayları anlamlandırmaya çalışırken kurduğu düşünce dünyası, kavramlar ve kavramlar arasındaki ilişkilerle biçimlenir. İnsanın sosyalleşmesi bir dil bütünlüğü içerisinde kavramların kazandıkları değerlerle birlikte gerçekleşir ve dil sayesinde öğrenme, öğrendiklerini hayata geçirme, yorumlama gibi birtakım düşünme ve ifade etme faaliyetlerinde bulunur. (MEB, 2006: 2). "Anlama" ve "anlatmayı" sağlayan dil, insanın ailesinde ve çevresinde model alma yoluyla edindiği bir iletişim aracıdır. Örgün öğretime başlayana kadar kişi ana dilini içine doğduğu çevrede kendiliğinden edinir. Örgün öğretim başladığında ana dili öğretimi Türkçe dersleri ile gerçekleştirilir. Türkçe derslerinde öğrencinin anlama (dinleme ve okuma) ve anlatma (konuşma ve yazma) becerilerinin geliştirilmesi hedeflenir. Ana dili öğretiminin amacı "Okul öncesinden başlayarak yüksek öğretimin sonuna kadar Türk insanının konuşma ve yazı dili olarak Türkçeyi doğru ve güzel kullanabilecek, duygu ve düşüncelerinin ifadesinde yaratıcılığını geliştirebilecek bir formasyon ve kişilik yapısına sahip kılmaktır." (MEB, 1991: 413).

Günlük yaşam içerisindeki konuşmalarda, eğitim-öğretim faaliyetlerinde, bir şeyleri anlatma ve adlandırmada iletişim, genel itibarıyla metaforlar üzerinden sağlanmaktadır (Demir ve Karakaş-Yıldırım, 2019:1087). Öğretimde somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, yakından uzağa ilkeleri vardır. Bu ilkeler, öğrenilecek yeni bir kavramı, yeni bir konuyu kişinin tanıdığı, vakıf olduğu, günlük yaşamında yer alan bildiği bir şeyden hareketle öğrenmesi ve anlaması esasına dayanır. Bu bağlamda

metafor, eğitim öğretim ile ilgili sorunların anlaşılması ve farklı bakış açılarının ortaya çıkarılmasında önemi yadsınamaz bir vasıta (Yılar ve Tağrikulu, 2021:74). Belirlenen kavram hakkında ilgili kişilerin algısını ve zihinsel imgelerini ortaya çıkarmak maksadıyla kullanılan metaforlar, kavram hakkında ortaya çıkan zihinsel imgeye ve algıya yönelik nasıl bir eğitim öğretim etkinliğinin gerçekleştirileceği hususunda ipucu verirler (Kılcan, 2017). Nitekim insan, bir konuya ya da bir derse karşı olumlu algılara sahipse, olumlu tepkide bulunma ve bu durumdan keyif alma, olumlu bir değeri var olduğu haliyle kabul etme ve değerli görme gibi davranışlarda bulunmaktadır (Özçelik, 1992). Bu bağlamda Türkçe dersine ilişkin öğrencilerin algılarının ortaya çıkarılması, bu ders kapsamında gerçekleştirilecek öğretme faaliyetleri açısından önem arz etmektedir.

İlgili literatür incelendiğinde çeşitli derslere yönelik algıların metaforlar aracılığıyla tespit edildiğine rastlanmıştır. Örneğin ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin fen ve teknoloji dersine yönelik algıları (Toplu, 2015), ilköğretim öğrencilerinin “fen ve teknoloji dersi” ve “fen ve teknoloji öğretmeni” kavramlarına yönelik algıları (Sosyal ve Afacan, 2013), ilkök öğrencilerinin “bilim” ve “fen bilimleri dersi” kavramlarına yönelik algıları (Kalaycı, 2018), ortaokul öğrencilerinin matematik öğretmeni ve matematik dersine yönelik algıları (Akbaşlı, Üredi, Yolcu ve Loğoğlu, 2017; Yetim-Karaca ve Ada, 2018), ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik algıları (Namlı, Temel ve Güllü, 2017), ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin algıları (Fidan ve Fidan, 2016), ilköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine ilişkin algıları (Gömleksiz, Kan ve Öner, 2012), Anadolu Lisesi öğrencilerinin müzik dersine ilişkin algıları (Düzgören ve Gereken, 2017), ilköğretim öğrencilerinin İngilizce dersine ve İngilizce öğretmenine yönelik algıları (Gürel, 2018). Literatürde Türkçe dersi ve Türkçe öğretmeni kavramlarını birlikte ele alan dört araştırma olduğu da tespit edilmiştir. Taşgın, İleritürk ve Köse (2018), ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin, Keray-Dinçel ve Yılmaz (2018) ortaokul öğrencilerinin ve Türkçe öğretmeni adaylarının, Oğuz (2020) da üstün yetenekli öğrencilerin “Türkçe dersi” ve “Türkçe öğretmenine” yönelik algılarını, Akkaya ve Karadağ (2012) de 5. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla tespit etmişlerdir.

“Türkçe Dersi” ne yönelik algılarla ilgili benzer araştırmalar incelendiğinde çalışma grubuna sadece bir sınıf düzeyinin dahil edildiği ve bu konunun “Türkçe Öğretmeni” kavramı ile birlikte ele alındığı görülmüştür. Türkçe dersi ortaokul kademesinin tüm sınıf düzeylerinde haftalık ders programlarında yer almaktadır. Bu bağlamda tüm sınıf düzeylerinin sadece Türkçe dersine ilişkin algılarının ortaya çıkarılması konuya daha geniş bir perspektiften bakmayı sağlayacaktır. Bu bakımdan araştırmanın önem arz ettiği ve alandaki boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

1.1. Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, ortaokul öğrencilerinin “Türkçe Dersi” kavramına yönelik oluşturdukları metaforları toplamak ve toplanan bu metaforları inceleyip sınıflandırmak böylece ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik algılama biçimlerini ortaya koymaktır. Bu amaç çerçevesinde şu sorulara cevap aranacaktır:

1- Ortaokul öğrencilerinin “Türkçe Dersi” kavramına yönelik üretmiş oldukları metaforlar nelerdir?

2- Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategorilerde toplanabilir?

2. YÖNTEM

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılarak yürütülmüştür. Olgubilim, derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan fakat farkında olunan olgulara yoğunlaşmaktadır. Olgular yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersini nasıl algıladıklarını, nasıl yorumladıklarını, bununla ilgili zihinsel imgelerinin ve bakış açılarının ne olduğunu ortaya koymak amaçlandığı için fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın verileri 2018-2019 eğitim öğretim yılında Afyonkarahisar il merkezinde bulunan bir ortaokulda 5,6,7 ve 8. sınıfta öğrenim görmekte olan 138 ortaokul öğrencisinden toplanmıştır.

Tablo 1. Sınıf Düzeylerine Göre Katılımcı Sayısı

Sınıf Düzeyi	f	%
5. sınıf	42	30,43
6. sınıf	28	20,28
7. sınıf	30	21,73
8. sınıf	38	27,53
Toplam	138	99,98

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların % 30,43’nü 5. sınıflar, % 20,28’ni 6. sınıflar, %21,73’nü 7. sınıflar, %27,53’nü 8. sınıfların oluşturduğu görülmektedir.

2.2. Verilerin Toplanması

Ortaokul öğrencilerinin “Türkçe dersi” kavramına yönelik sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla kendilerinden “Türkçe dersi..... gibidir, çünkü” ifadesini tamamlamaları istenmiştir. Bu tür çalışmalarda metafor konusu ve metafor kaynağı arasındaki ilişkiyi ve benzerliği açıkça ortaya koyabilmek adına “gibi” ifadesi kullanılır. Metaforu üreten kişilerin kendi benzetmelerine mantıksal dayanak oluşturmaları ve sebep üretmeleri için de “çünkü” ifadesine yer verilir (Saban, 2009).

Bunun öncesinde katılımcılara metaforla ilgili gerekli açıklamalar yapıp örnekler verilmiştir. Katılımcılara metafor üretmeleri için yaklaşık 15 dakika süre verilmiştir. Katılımcıların akıllarına ilk gelen metaforlardan istifade edilmek istendiği için bu süre yeterli görülmüştür.

2.3. Verilerin Analizi

Veriler analiz edilirken nitel araştırma yöntemleri içerisinde bulunan içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Elde edilen verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak, içerik analizinde temel amaçtır. İçerik analizi yapılırken, birbiriyle arasında benzerlik bulunan veriler, belirli temalar ve kategoriler çerçevesinde bir araya getirilir ve okuyucunun rahatlıkla anlayabileceği bir şekilde organize edilerek yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Metaforların analizi ve yorumlanması şu aşamalara göre yapılmıştır: 1- Adlandırma, 2- Sınıflama (eleme ve arıtma aşaması), 3- Kategori geliştirme, 4- Geçerlik ve güvenilirliği sağlama 5-Nicel veri için verilerin bilgisayara aktarılması.

2.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada iç geçerliliği sağlamak adına konuyla ilgili geniş çaplı literatür taraması yapılmış, bu doğrultuda kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Veri toplama işlemi katılımcıların gönüllük esasına dayalı olarak gerçekleştirilmiş, veri toplamada kullanılan formlara özellikle isim yazmamaları belirtilmiştir. Araştırmanın dış geçerliliğini sağlamak adına araştırma süresince takip edilen tüm işlem basamakları açık ve anlaşılır bir şekilde açıklanmaya çalışılmış, çalışma grubu, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması okuyucuların anlayabileceği şekilde tanımlanmıştır. Tutarlılığı artırmak adına katılımcılardan elde edilen ifadeler, müdahale edilmeden doğrudan verilmiştir. Araştırmada güvenilirliği artırmak için veriler analiz edilirken kategori geliştirme aşamasında iki alan uzmanının görüşlerine başvurulmuştur. Geliştirilen kategori başlıkları altında yer alan metaforların, söz konusu kategoriye temsil edip etmeme durumlarında alan uzmanlarına danışılmıştır. Uzmanların verdiği dönütler doğrultusunda kategorilere son şekilleri verilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin Türkçe dersine yönelik olarak ürettikleri metaforlar, bu metaforların oluşturduğu kategoriler ve her kategoriye ait öğrenci cümleleri örnekler halinde sunulmuştur.

Araştırmanın birinci problemi olan "Ortaokul öğrencilerinin "Türkçe Dersi" kavramına yönelik ürettiği metaforlar nelerdir?" sorusuna ait bulgular Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2. Türkçe Öğretmeni Kavramına Yönelik Üretilen Metaforlar

NU	METAFOR	f	%	NU	METAFOR	f	%
1	hayat	12	8,69	46	heyecanlı bir kitap	1	0,72
2	eğlence	8	5,79	47	hikaye kitabı	1	0,72
3	lunapark	8	5,79	48	huzur	1	0,72
4	kitap	6	4,37	49	ilaç	1	0,72
5	su	4	2,89	50	kalem	1	0,72
6	şiir	3	2,17	51	kelebek	1	0,72
7	oyun	3	2,17	52	kitap okumak	1	0,72
8	can	3	2,17	53	konuşma balonu	1	0,72
9	kedi	2	1,44	54	kraliyet sofrası	1	0,72
10	bulmaca	2	1,44	55	kuş	1	0,72
11	bal	2	1,44	56	kütüphane	1	0,72
12	çikolata	2	1,44	57	maden	1	0,72
13	hayal	2	1,44	58	masal	1	0,72
14	komedi	2	1,44	59	matematik	1	0,72
15	tiyatro	2	1,44	60	medeniyete uymak	1	0,72
16	sözlük	2	1,44	61	melek	1	0,72
17	konuşmak	2	1,44	62	mevsimler	1	0,72
18	ablam	1	0,72	63	müzik	1	0,72
19	ağaç	1	0,72	64	not alma dersi	1	0,72
20	ağır bir altın	1	0,72	65	okumak	1	0,72
21	anlamak	1	0,72	66	okumayı öğreten şey	1	0,72
22	annenin daha az şey öğreten hali	1	0,72	67	okyanus	1	0,72
23	babam eve geldiğinde çok mutlu olduğum an	1	0,72	68	oyun parkı	1	0,72
24	basketbol	1	0,72	69	ölüm	1	0,72
25	bayrak	1	0,72	70	özümüz	1	0,72
26	bilgi topu	1	0,72	71	parti	1	0,72
27	buğday	1	0,72	72	peçete	1	0,72
28	bulunmaz Hint kumaşı	1	0,72	73	renkli bir dönme dolap	1	0,72
29	bulut	1	0,72	74	roket	1	0,72
30	çekirdek	1	0,72	75	saklambaç	1	0,72
31	çikolatalı süt	1	0,72	76	spor	1	0,72
32	çürük elma	1	0,72	77	süper kahraman	1	0,72
33	deniz suyu	1	0,72	78	şimşek	1	0,72
34	dünya	1	0,72	79	tatlı	1	0,72
35	evimizdeki menekşeler	1	0,72	80	teknolojik alet	1	0,72
36	ezber işi	1	0,72	81	telefon	1	0,72
37	futbol	1	0,72	82	uzay	1	0,72
38	gül	1	0,72	83	vatan	1	0,72
39	güneş	1	0,72	84	yapboz	1	0,72
40	günler	1	0,72	85	yastık ve taş	1	0,72
41	güzel bir koku	1	0,72	86	yaşam	1	0,72
42	güzel örülmüş bir saç	1	0,72	87	yazı yazma dersi	1	0,72
43	güzel yazma	1	0,72	88	yol	1	0,72
44	hayvanat bahçesi	1	0,72	89	zor bir oyun	1	0,72
45	her şeyi öğreten	1	0,72	90	zor bir problem	1	0,72
				90		138	100

Tablo 2 incelendiğinde 138 öğrencinin toplam 90 metafor ürettiği, üretilen metaforlar içerisinde en sık tekrar edilen metaforun “hayat” (f=12, % 8,69) olduğu görülmektedir. Ayrıca “eğlence” ve “lunapark” metaforlarının 8’er kez (%5,79), “kitap” metaforunun 6 (%4,37), “su” metaforunun 4 (%2,89), “şiir”, “oyun” ve “can” metaforlarının 3’er kez (%2,17) tekrar ettiği görülmektedir. Geri kalan metaforların ise 2 ya da 1 kez üretildiği görülmektedir.

Araştırmanın ikinci problemi olan “Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategorilerde toplanabilir?” sorusuna ait bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Türkçe Dersine İlişkin Oluşturulan Kategoriler ve Metaforlar

Nu	Kategoriler	f (%)	Metaforlar	f
1	Eğlence kaynağı	30 (21,73)	ablak(1), eğlence(8), tiyatro(2), komedi(2), parti(1), lunapark(7) , oyun(3), oyun parkı(1), renkli dönme dolap(1), basketbol(1), saklambaç(1), yapboz(1), bulmaca(1)	14
2	Bilgi kaynağı /öğretici	19 (13,76)	kitap(4) , bulut(1), sözlük(2) masal(1), hayat(5) , telefon (1), kitap okumak(1), medeniyete uymak(1), annenin daha az şey öğreten hali(1), okumayı öğreten şey (1), bilgi topu(1)	11
3	Zengin içerik/hayata dair her şey	15 (10,86)	hayat(3) uzay(1), ağaç(1), teknolojik alet(1), okyanus(1), mevsimler(1), hayvanat bahçesi(1), hikâye kitabı(1), dünya(1), kelebek(1), zor bir problem(1) şiir(2)	12
4	Anlama ve anlatmayı sağlayan	12 (8,69)	okumak(1), anlamak(1), konuşma balonu(1), konuşmak(2), güzel yazma(1), yazı yazma dersi(1), kalem(1), her şeyi öğreten(1), kütüphane(1), hayal(1), şiir(1)	11
5	Güzel/faydalı	9 (6,52)	bal(2), keci(1) , evimizdeki menekşeler(1), spor(1), kitap(1), hayal(1) , not alma dersi(1), peçete(1)	8
6	Vazgeçilmez/bağımlılık yapan/ çok sevilen	9 (6,52)	çikolatalı süt(1), çekirdek(1), çikolata(2), güzel bir koku(1), müzik(1), keci(1) , futbol(1), tatlı(1)	8
7	Hayati gereklilik/ önemli	8 (5,79)	su(2) , can(3), hayat(2) , yaşam(1)	4
8	Akıcı/hızlı	7 (5,07)	su(2) , roket(1), heyecanlı bir kitap(1), şimşek(1), kuş(1), lunapark(1)	6
9	Zıtlıkları bünyesinde barındıran	5 (3,62)	hayat(2) , yastık ve taş(1), gül(1), kitap(1)	4
10	Sıkıcı/zor	5 (3,62)	çürük elma(1), zor bir oyun(1), deniz suyu(1), ölüm(1), ezber işi(1)	5
11	Rahatlatan, huzur, mutluluk kaynağı	4 (2,89)	huzur(1), melek(1), ilaç(1), babam eve geldiğinde mutlu olduğum an(1)	4
12	Değerli/eşsiz	4 (2,89)	maden(1), kraliyet sofrası(1), bulunmaz hint kumaşı (1), ağır bir altın(1)	4
13	Milli unsurları bünyesinde barındıran	3 (2,17)	vatan(1), bayrak(1), özümüz(1)	3
14	Emek isteyen/çalışma gerektiren	3 (2,17)	matematik dersi(1), güzel örülmüş bir saç(1), bulmaca(1)	3
15	Ana unsur	2 (1,44)	güneş(1), buğday(1)	2
16	Yenilikçi	2 (1,44)	günler(1), yol(1)	2
17	Kurtarıcı	1 (0,72)	süper kahraman(1)	1
		138 (100)		102

Tablo 2’de toplam metafor sayısı 90 iken tablo 3’te metafor sayısının 102 olduğu görülmüştür. Bunun sebebi koyu renkli yazılan metaforların birden fazla kategori altında yer almasıdır.

Tablo 3 incelendiğinde ortaokul öğrencileri tarafından Türkçe dersine yönelik üretilen metaforların 17 kategori altında toplandığı görülmektedir. Oluşturulan bu kategorilerden 16’sı Türkçe dersine yönelik olumlu algılar içerirken sadece 1 tanesinin olumsuz algılar içeren kategori olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle Türkçe dersine yönelik 133 (%96,38) olumlu metafor, 5 (%3,62) olumsuz metafor üretildiği görülmektedir. Tablo 3’e göre en fazla frekansa sahip kategorinin “Eğlence

kaynağı" (f=30, %21,73) olduğu görülmektedir. Oluşturulan kategorilere ilişkin örnek metaforlar aşağıda yer almaktadır:

1-Eğlence kaynağı: *Türkçe dersi lunaparkta ders işlemek gibidir çünkü derste herkes eğlenir. Robot gibi geçmez. Hem eğleniriz hem ders işleriz. (Ö.91)*

2-Bilgi kaynağı/öğretici: *Türkçe dersi sözlük gibidir çünkü bir sürü söz öğreniyoruz. (Ö.7)*

3- Zengin içerik/hayata dair her şey: *Türkçe dersi dünya gibidir çünkü içinde her şey var. (Ö.46)*

4-Anlama ve anlatmayı sağlayan: *Türkçe dersi okumak gibidir çünkü okuyunca her şeyi anlarsın. (Ö.78)*

5-Güzel/faydalı: *Türkçe dersi bal gibidir çünkü hem yararlıdır hem de tatlıdır. (Ö.114)*

6-Vazgeçilmez/bağımlılık yapan/ çok sevilen: *Türkçe dersi çekirdek gibidir çünkü bağımlılık yapar, bitmesi hiç istenmez ama çabuk biter. (Ö.23)*

7-Hayati gereklilik/ önemli: *Türkçe dersi can gibidir çünkü Türkçemiz olmasaydı biz ne yapabiliirdik. (Ö.57)*

8-Akıcı/hızlı: *Türkçe dersi su gibidir çünkü bu derste zamanın nasıl geçtiğini anlamıyorum. (Ö.82)*

9-Zıtlıkları bünyesinde barındıran: *Türkçe dersi hayat gibidir çünkü hayat nasıl iyi veya kötü, kolay veya zorsa Türkçe dersini anlayınca kolay, anlamayınca zor. (Ö.109)*

10-Sıkıcı/zor: *Türkçe dersi çürük elma gibidir çünkü çok sıkıcı geçiyor, sürekli yazı yazıyoruz. (Ö.35)*

11-Rahatlatan, huzur, mutluluk kaynağı: *Türkçe dersi babamın eve geldiği an gibidir çünkü babam eve geldiğinde nasıl mutlu oluyorsam, Türkçe dersinde de aynen öyle mutlu oluyorum. (Ö.66)*

12-Değerli/eşsiz: *Türkçe dersi bulunmaz Hint kumaşı gibidir çünkü benim için çok değerlidir benim işlemeyi sevdiğim en eğlenceli derstir. (Ö.18)*

13-Millî unsurları bünyesinde barındıran: *Türkçe dersi vatan gibidir çünkü hep Türkiye ile ilgili konular var. (Ö.123)*

14-Emek isteyen/çalışma gerektiren: *Türkçe dersi güzel örülmüş bir saç gibidir çünkü emek ister. (Ö.130)*

15-Ana unsur: *Türkçe dersi güneş gibidir çünkü diğer dersleri o kontrol eder. (Ö.4)*

16- Yenilikçi: *Türkçe dersi günler gibidir çünkü hep yenilenir, güncellenir. (Ö.28)*

17- Kurtarıcı: *Türkçe dersi süper kahraman gibidir çünkü hayatımızı kurtarır. (Ö.40)*

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırma, ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre 138 öğrenci Türkçe dersine yönelik 90 farklı metafor üretmiştir. Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından 17 kategoride toplanmıştır. Araştırma sonucunda, ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik olumlu anlamda bir algılayış biçimine sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu sonuç Taşgın, İleritürk ve Köse (2018)' nin yapmış oldukları ve ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin katıldığı çalışmanın sonuçlarıyla ve Keray-Dinçel ve Yılmaz (2018)'in ve Akkaya ve Karadağ (2012)'in yapmış oldukları benzer araştırmaların sonuçlarıyla da örtüşmektedir. Bu sonuç, öğrencilerin farklı derslere yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla belirlemeye çalışan araştırmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir (Kebab ve Çenberci, 2020; Gürel, 2018; Fidan ve Fidan, 2016; Gömleksiz, Kan ve Öner, 2012). Araştırmaya katılan 138 öğrenciden

133'ünün olumlu, 5'inin olumsuz metafor ürettiği tespit edilmiştir. Öğrenciler Türkçe dersine yönelik 90 farklı metafor üretmişlerdir ve bu metaforlardan 85'i olumlu, 5'i ise olumsuzdur.

Ortaya çıkan bu sonuç ekseninde öğrencilerin Türkçe dersine yönelik olumlu izlenimlere sahip olduğu rahatlıkla söylenebilir. Öğrencilerin ilgi ve tutumları, yüksek motivasyon ve başarı durumları, öğretmen nitelikleri, ders içerisindeki olumlu sınıf atmosferi, bu durumu etkileyen unsurlar olabilir. Öğretmen, olumlu sınıf atmosferinin oluşumunda çok önemli bir etkiye sahiptir. Konu alanında yetkinlik, canlılık ve hareketlilik, ders esnasında sahip olunan coşku, öğrenciyi değerli görme, onlara dostça yaklaşma, vb. özellikler ve davranışlar olumlu sınıf atmosferi oluşturmada öğretmenlere katkı sağlayacaktır (Açıkgöz-Ün, 1996). Ayrıca öğrencilerin Türkçe dersine karşı ilgi duymalarında, olumlu algılara sahip olmalarında, Türkçe dersinden keyif almalarında, dersin konularını algılamalarında, öğrenme öğretme sürecinin verimli ve zevkli geçmesinde öğretmen niteliklerinin önemli bir payı olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın birinci sorusuna yönelik yapılan analizlerde en sık tekrarlanan metaforun, "hayat" (f=12) olduğu görülmüştür. Keray-Dinçel ve Yılmaz (2018), Akkaya ve Karadağ (2012) da araştırmalarında Türkçe dersine yönelik olarak en fazla üretilen metaforlardan bir tanesinin hayat (f=26) olduğunu belirtmişlerdir. Taşgın, İleritürk ve Köse'nin (2018) yapmış oldukları araştırmada Türkçe dersine yönelik olarak hayat metaforunun 6 kez tekrarlandığı saptanmıştır. Ayrıca Gömleksiz, Kan ve Öner (2012) de yapmış oldukları araştırmada sosyal bilgiler dersine yönelik, Kebap ve Çenberci (2020) matematik dersine yönelik, Toplu (2015) ve Kalaycı (2018) fen ve teknoloji dersine yönelik, Fidan ve Fidan (2016) ise görsel sanatlar dersine yönelik en sık tekrarlanan metaforlardan bir tanesinin "hayat" olduğunu belirtmişlerdir. Bu araştırmada ise 12 öğrenci Türkçe dersini "hayat" a benzetmiştir. Benzetme gerekçelerine bakıldığında, ortak noktanın, Türkçe dersinin içeriğinde hayata dair konular olması, hayatla ilgili akla gelebilecek her konuyu barındırması, hayatta olduğu gibi üzüntü ve sevinçlerin bir arada olması gibi gerekçeler sundukları görülmüştür. Dil, istisna gözetmeksizin hayatın her alanında var olan önemli bir unsurdur. İnsanların hayatta ortaya koydukları, ürettikleri maddi manevi her şey kültür olarak tanımlanır. Dil ve kültür oluşumu ve gelişimi birbirine bağlı olan, birbirinden etkilenen iki önemli unsurdur. Bu bağlamda kültürün aktarıldığı Türkçe dersi için, içeriğinde hayata dair her şeyi barındırdığını ifade etmek yanlış olmaz. Nitekim ortaokul öğrencilerinin bu yöndeki algılayışlarının bir göstergesi olarak Türkçe dersine yönelik en sık tekrarlanan metaforun "hayat" olması bunun bir göstergesidir.

Türkçe dersine yönelik olarak "hayat" metaforunun ardından en sık tekrarlanan metaforlar, "eğlence (f=8), lunapark (f=8), kitap (f=6) ve su (f=4)" dur. Taşgın, İleritürk ve Köse'nin (2018) yapmış oldukları araştırmada da Türkçe dersine yönelik "hayat" metaforundan sonra en sık tekrar eden metaforlardan ikisinin kitap (f=4) ve su (f=4) olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın ikinci sorusuna yönelik yapılan analizlerde üretilen 138 metafor ortak özellikleri bakımından 17 kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler şunlardır: Eğlence kaynağı (f=30, % 21,73), bilgi kaynağı / öğretici (f=19, %13,76), zengin içerik/hayata dair her şey (f=15, %10,86), anlama ve anlatmayı sağlayan (f=12 %8,69), güzel/faydalı (f=9, % 6,52), vazgeçilmez/bağımlılık yapan/ çok sevilen (f=9, % 6,52) hayati gereklilik/ önemli (f=8, % 5,79), akıcı/hızlı (f=7, % 5,07), zıtlıkları bünyesinde barındıran (f=5, % 3,62), sıkıcı/zor (f=5, %3,62), rahatlatan, huzur, mutluluk kaynağı (f=4, %2,89), değerli/eşsiz (f=4, %2,89), milli unsurları bünyesinde barındıran (f=3, %2,17), emek isteyen/çalışma gerektiren (f=3, % 2,17), ana unsur (f=2, %1,44), yenilikçi (f=2, %1,44), kurtarıcı (f=1, %0,72).

Oluşturulan kategorilerin frekans ve yüzdeleri değerlerine bakıldığında öğrencilerin Türkçe dersini en çok eğlendiren, keyif veren bir ders olarak algıladıkları görülmüştür. Çünkü en fazla metafor bu kategori altında üretilmiştir (f=30, %21,73). Elde edilen bu bulguyla bağlantılı olarak Keray-Dinçel ve Yılmaz (2018)'in araştırmalarında da en fazla metaforun "zevk alma" kategorisi (f=78) altında toplandığı sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca Oğuz (2020)' un araştırmasında da "eğlendirici bir unsur

olarak Türkçe dersi" kategorisi içeriğinde en fazla metafor barındıran üçüncü kategoridir (f=12). Bununla bağlantılı olarak diğer kategori başlıklarının ve bu başlıklar altında üretilen metaforların sayısı dikkate alındığında; Türkçe dersi, öğrenciler tarafından, rahatlatan, huzur veren, güzel, faydalı, vazgeçilmez, bağımlılık yapan, çok sevilen, değerli, eşsiz, akıcı, hızlı, bilgi verici, öğretici, zengin içeriğe sahip, bir ders olarak algılanmaktadır. Bu durum Türkçe dersi açısından sevindirici ve umut vericidir. Nitekim dil öğretiminin temel amacı, öğrencilerin, dilin farklı kullanım alanlarında aldığı görünümleri idrak etmeleri, dil vasıtasıyla kendilerini ifade edebilmeleri, farklı bilgi kaynaklarına ulaşarak duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmektir. Öğrencilerin, Türkçe Dersi aracılığıyla dil becerilerini geliştirmeleri, dilin imkân ve zenginliklerinin farkına vararak Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmaları hedeflenmektedir (MEB, 2006).

Araştırmanın ikinci sorusuna yönelik yapılan analizlerde, metaforlar ortak özellikleri bakımından 17 kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler içerisinde 16 tanesi olumlu sadece 1 tanesi olumsuzdur Sıkıcı/zor adlı kategoride öğrenciler Türkçe dersine yönelik 5 metafor üretmişlerdir. Bu metaforlar, çürük elma (1), zor bir oyun (1), deniz suyu (1), ölüm (1), ezber işi (1)'dir. Bu kategori her ne kadar toplam değer %3,62' sini oluştursa da öğrencilerin Türkçe dersine yönelik olumsuz algıları kesinlikle göz ardı edilmemelidir. Araştırmanın bu bulgusu eğitim öğretim açısından son derece önemli çıkarımlar sağlamaktadır. Öğrencilerin bir derse ilişkin sahip olduğu olumsuz algıları ve tutumları başarıyı olumsuz etkilemektedir (Schutz ve Pekrun, 2007). Bu bulguya paralel olarak benzer araştırmalarda da Türkçe dersine yönelik olumsuz metaforlar üretildiği ve bunların olumsuz bir algıyı ifade eden kategorilerde toplandığı görülmektedir (Oğuz, 2020; Taşgın, İleritürk ve Köse, 2018; Keray-Dinçel ve Yılmaz, 2018; Akkaya ve Karadağ, 2012). Üretilen bu olumsuz metaforlar, öğrencilerin Türkçe dersine karşı sahip oldukları olumsuz tutumlardan kaynaklanıyor olabilir. Bireyin eğitim öğretim hayatında tutumlar çok önemli bir konuma sahiptir nitekim eğitim-öğretim sürecinin etkililiğinin yükselmesi, öğrencilerin derslerine, öğretmenlerine, okullarına ve diğer eğitim-öğretim unsurlarının tamamına yönelik olumlu eğilim göstermesine bağlıdır (Sallabaş, 2008: 147). Bu bağlamda öğrencilerin tutumlarını etkilemek adına ders ilgi çekici ve keyifli hale getirilebilir, ders içerisinde öğrenciyi daha çok aktif kılmak için etkinlikler çeşitlendirilebilir ve sayısı artırılabilir.

Sonuç itibarıyla ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersi kavramına yönelik kişisel algılarını ortaya çıkarmak metaforlar aracılığıyla mümkün olmuştur. Araştırmada Türkçe dersi ile ilgili öğrencilerin sahip olduğu algıların tespit edilmesinin bu derse yönelik programların hazırlanmasında, ders içeriğinin planlanmasında, dersin işlenişinde, ölçme ve değerlendirilmesinde ilgililere yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz-Ün, Kamile (1996) *Etkili Öğrenme ve Öğretme*, İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Akbaşlı, Sait-Üredi, Lütfi-Yolcu, Hüseyin- Loğoğlu, Pelin (2017) "Analyzing The Metaphorical Perception of Secondary Education Students Related to Mathematics Teacher and Mathematics Course" *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25 (6), s. 2283-2294.
- Akkaya, Ahmet ve Karadağ, Ruhan (2012) "Türkçe Dersine İlişkin İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Geliştirdikleri Metaforlar" *11. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*, Recep Tayyip Üniversitesi, Rize.
- Cebeci, Oğuz (2013) *Metafor ve Şiir Dilinin Yapısal Özellikleri*, İstanbul: İthaki Yayınları.
- Demir, Celal ve Karakaş-Yıldırım, Özge (2019) "Türkçede Metaforlar ve Metaforik Anlatımlar" *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(4), s. 1085-1096.
- Düzgören, Haydar ve Gerekten, Sami E. (2017) "Anadolu Lisesi Öğrencilerinin 'Müzik Dersi' Kavramına İlişkin Algıları: Metafor Analizi" *Online Journal of Music Sciences* 2 (3) (Special Issue), p.86-117.
- Fidan, Başak ve Fidan, Mustafa (2016) "Ortaokul Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Kavramına İlişkin Metaforik Algıları" *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (2), s.159-166.
- Forceville, Charles. (2002) "The Identification of Target and Source in Pictorial Metaphors" *Journal of Pragmatics*, 1.34, p.1-14.
- Gömlüksiz, Mehmet N.-Kan Ayşe Ü.-Öner, Ümmühan (2012) "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bir Değer Olarak Demokrasi Kavramına İlişkin Metaforik Algıları" *Değerler Eğitimi Dergisi*, 10 (24), s. 79-100.
- Gömlüksiz, Mehmet N.-Kan Ayşe Ü.-Öner, Ümmühan (2012) "İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Metaforik Algıları" *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2), s. 419-436.
- Gürel, Ezgi (2018) İlköğretim Öğrencilerinin İngilizce Dersine ve İngilizce Öğretmenine Yönelik Metaforik Algılarının Belirlenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı.
- Kalaycı, Serpil (2018) "İlkokul Öğrencilerinin 'Bilim' ve 'Fen Bilimleri Dersi' Kavramlarına Yönelik Algılarının Metafor Yoluyla Belirlenmesi" *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (9), s. 1-21. DOI: 10.20860/ijoses.351611
- Kebap, Murat- Çenberci, Selin (2020) "Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersi ve Matematik Öğretmeni Kavramlarına İlişkin Metaforik Algılarının Farklı Değişkenlere Göre Karşılaştırılması" *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), s.1565-1589.
- Keray-Dinçel, Betül ve Yılmaz, Ahmet (2018) "Ortaokul Öğrencilerinin ve Türkçe Öğretmeni Adaylarının 'Türkçe Dersi' ve 'Türkçe Öğretmeni' Kavramlarına İlişkin Metaforları" *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(1), s. 243-276.
- Kılcan, Bahadır (2017) *Metafor ve Eğitimde Metaforik Çalışmalar İçin Bir Uygulama Rehberi* (Edit. Bahadır Kılcan), Ankara: Pegem Akademi.
- Lakoff, George ve Johnson, Mark (2010) *Metaforlar Hayat, Anlam ve Dil* (Çev.: Gökhan Yavuz Demir), İstanbul: Paradigma Yayınları.

- Millî Eğitim Bakanlığı (1991) *On İkinci Millî Eğitim Şûrası: 18-22 Temmuz 1988: Öneriler, Konuşmalar, Kararlar* İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2006) *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6,7,8. Sınıflar)*, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Namlı, Aysel-Temel, Cenk-Güllü, Mehmet (2017) “Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Ürettikleri Metaforlar” *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25 (2), s. 479-496.
- Oğuz, Bahadır (2020) “Üstün Yetenekli Öğrencilerin Türkçe Öğretmeni ve Türkçe Dersine Yönelik Metaforik Algıları” *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi*, 3 (2), s. 80-91. DOI: 10.47477/ubed.777973
- Özçelik, Durmuş A. (1992) *Eğitim Programları ve Öğretim*, Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Saban, Ahmet (2004) “Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının ‘Öğretmen’ Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar” *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), s.131-155.
- Saban, Ahmet (2009) “Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler” *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (2), s. 281-326.
- Sallabaş, Muhammed E. (2008) “Relationship Between 8th Grade Secondary School Students’ Reading Attitudes and Reading Comprehension Skills”, *İnönü University Journal of the Faculty of Education*, 9 (16) p. 141–155.
- Schutz, Paul & Pekrun, Reinhard (2007) “Introduction to Emotion in Education” (Eds. P. Schutz and R. Pekrun), *Emotion in Education*, San Diego, CA: Academic Press.
- Sosyal, Davut ve Afacan, Özlem (2013) “İlköğretim Öğrencilerinin ‘Fen ve Teknoloji Dersi’ ve ‘Fen ve Teknoloji Öğretmeni’ Kavramlarına Yönelik Metafor Durumları” *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (19), s. 287-306.
- Taşgın, Adnan-İleritürk, Duygu-Köse, Erdoğan (2018) “Ortaokul Öğrencilerinin ‘Türkçe Dersi’ ve ‘Türkçe Öğretmeni’ne İlişkin Metaforları” *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7 (1), s. 397-410.
- Toplu, Hasan (2015) 8. Sınıf Öğrencilerinin Fen ve Teknoloji Dersine Yönelik Metaforik Algıları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı.
- Türk Dil Kurumu (2005), *Türkçe Sözlük*, Ankara: TDK Yayınları.
- Türk Dil Kurumu, *Güncel Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/> (Çevirim içi) 22.04.2021.
- Yetim-Karaca, Sebahat ve Ada, Sibel (2018) “Öğrencilerin Matematik Dersine ve Matematik Öğretmenine Yönelik Algılarının Metaforlar Yardımıyla Belirlenmesi” *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26 (3), s. 789-800. DOI: 10.24106/kefdergi.413327
- Yılar, Murat B. ve Tağrikulu, Pınar (2021) “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin İletişim Kavramına Yönelik Metaforik Algılarının İncelenmesi” *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25 (1), s. 71-97.
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan (2005) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED SUMMARY

One of the ways to reveal the perceptions people have about a concept, an object or a subject is metaphors. The metaphor, which expresses a symbolic meaning, can be defined as a way of expressing something by likening to another thing in its simplest form. When *métaphore* is approached as a notion, *métaphore*, originated from the combination of the words *méta* (over) and *phrein* (to carry, transfer, convey) in ancient Greek, refers to the mental / linguistic processes in which some aspects of one "thing" are transferred to another "thing" (Cebeci, 2013). People apply metaphors to illustrate a situation or object they know better. Hence, they give clues to the basic coding in their mind related to the situation or concept they are trying to describe (Gömleksiz and Kan, 2012).

Perceiving and giving meaning of oneself and the world occur thanks to language. Language, that provides "perception" and "explaining", is a communication tool that people acquire through modeling in their family and environment. A person acquires his / her native language spontaneously in the environment in which he / she was born until the beginning of formal education. When formal education starts, mother tongue education is carried through Turkish lessons. In Turkish lessons, it is aimed to develop the students' comprehension (listening and reading) and expression (speaking and writing) skills.

If the perception of an individual towards a lesson or a topic is positive, s/he exhibits behaviors such as showing a willingness to respond, being satisfied with responding, accepting a positive aspect, accepting a value as it is, accepting that it has a value, adhering to its acceptance as a value (Özçelik, 1992). "Both in daily speeches and in narration, naming and educational activities, communication is widely provided through metaphors" (Demir and Karakaş-Yıldırım, 2019:1087). Considering this, "Metaphor is a significant tool for understanding problems related to education and revealing different perspectives" (Yılar and Tağrikulu, 2021:74). "Especially, the metaphors used to reveal the perception of the population about the object to be measured also give clues about what kind of teaching activity will be performed regarding the perception about the object" (Kılcan, 2017). In this regard, deducing students' perceptions about the Turkish course is substantial in terms of teaching activities to be carried out within the scope of this course.

The aim of this study is to collect the metaphors formed by secondary school students regarding the concept of "Turkish lesson" and to examine and classify the collected metaphors, thus, to reveal the perception styles of secondary school students towards Turkish lessons. For this purpose, the following questions were sought in the study:

1- What are the metaphors that middle school students have produced for the concept of "Turkish lesson"?

2- In which conceptual categories can these metaphors be grouped in terms of their common features?

Method

The research was carried out using phenomenology design, which is one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of 138 5th, 6th, 7th and 8th grade students studying in secondary school in the center of Afyonkarahisar province in the 2018-2019 academic year.

The data in the study were obtained with a form containing 1 open-ended question. Participants were asked to complete the statement "Turkish lesson is like because" in order to reveal the metaphors they have about the concept of "Turkish lesson".

Content analysis technique, which is one of the qualitative research methods, was used in the analysis of the data. The main purpose in content analysis is to reach the concepts and relationships that can explain the collected data. The following phases were pursued in the process of analyzing and interpreting the produced metaphors: 1- Naming phase, 2-

Classification (elimination and refinement phase), 3- Category development phase, 4- Ensuring validity and reliability phase, 5- Transferring data to computer for quantitative data.

In order to ensure the internal validity of the research, a large-scale literature review has been made on the subject, and a conceptual framework has been created accordingly. Data collection was conducted on the voluntary basis of the participants, and they were specifically asked not to write down their names on the forms used in data collection. In order to ensure the external validity of the research, all process steps followed during the research are explained clearly and understandably. In order to increase the reliability in the research, the two field experts were consulted while analyzing the data during the category development phase.

Result

The following results were obtained in the study:

In this study, secondary school students' perceptions of Turkish lessons were tried to be determined through metaphors. As a result of the research, it was detected that students generally have a positive perception style. It was identified that only 5 negative metaphors were generated among 138 metaphors.

In the analysis performed according to the first question of the study, it was demonstrated that the students perceived Turkish lesson as the most entertaining and enjoyable one. The fact that most metaphors were produced under this category promotes this situation. Regarding this, considering the number of other category titles and metaphors produced under these titles; It has been seen that the Turkish lesson is perceived by students as a relaxing, peaceful, beautiful, useful, indispensable, addictive, loved, valuable, unique, fluent, fast, informative, instructive lesson with rich content.

In the research, the most frequently produced metaphors for Turkish lessons by students are life, amusement park and book.

In the analysis performed according to the second question of the study, metaphors were compiled in 17 categories in terms of their common features. Among these categories, 16 of them are positive and only 1 of them are negative.

Keywords

Turkish lesson, secondary school student, concept, metaphor, perception.